

] =

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
Юридичний факультет
Кафедра економічної безпеки та фінансових розслідувань**

Методичні вказівки з дисципліни

«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ»

для студентів денної та заочної форм навчання
галузі знань - 26 «Цивільна безпека»
спеціальності - 262 «Правоохоронна діяльність»
магістерської програми – «Економічна безпека та фінансові розслідування»

м. Тернопіль – ТНЕУ

2018 р.

Забезпечення здійснення фінансових розслідувань: методичні вказівки для студентів денної і заочної форми навчання галузі знань – 26 «Цивільна безпека» спеціальності – 262 «Правоохоронна діяльність» магістерської програми – «Економічна безпека та фінансові розслідування» / Укладач: к.е.н., доцент О.Ю. Ніпіаліді. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018. – 30 с.

У методичних вказівках відображено мету і завдання дисципліни, структуру залікового кредиту дисципліни, програму дисципліни, тематику практичних завдань, комплексне практичне індивідуальне завдання, питання для самостійної роботи, екзаменаційні питання, а також рекомендовану літературу для вивчення дисципліни «Забезпечення здійснення фінансових розслідувань».

Укладач: **Ніпіаліді Ольга Юріївна** – кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань Тернопільського національного економічного університету.

Відповідальна за випуск: **Москалюк Надія Богданівна** – кандидат юридичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань Тернопільського національного економічного університету.

Рецензенти:

Буць Олег Омелянович – начальник слідчого управління фінансових розслідувань Головного управління Державної фіскальної служби у Тернопільській області.

Олійничук Роман Петрович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та процесу Тернопільського національного економічного університету.

*Рекомендовано на засіданні кафедри економічної безпеки
та фінансових розслідувань юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
(протокол №9 від 19 квітня 2018 року)*

*Схвалено науково-методичною радою факультету
(протокол №10 від 4 травня 2018 року)*

ЗМІСТ

Мета і завдання дисципліни «Забезпечення здійснення фінансових розслідувань».....	4
Структура залікового кредиту дисципліни «Забезпечення здійснення фінансових розслідувань».....	5
Програма дисципліни «Забезпечення здійснення фінансових розслідувань».....	7
Тематика практичних занять з дисципліни «Забезпечення здійснення фінансових розслідувань».....	9
Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Забезпечення здійснення фінансових розслідувань».....	15
Питання для самостійної роботи з дисципліни «Забезпечення здійснення фінансових розслідувань».....	16
Питання, що виносяться на іспит з дисципліни «Забезпечення здійснення фінансових розслідувань».....	18
Глосарій.....	21
Рекомендована література.....	26

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ»

«Забезпечення здійснення фінансових розслідувань» є вибірковою дисципліною для підготовки магістрів денної та заочної форм навчання за магістерською програмою «Економічна безпека та фінансові розслідування». Дисципліна передбачає вивчення досить складного за змістом комплексу як теоретичних так і практичних положень, правового інституту суспільних відносин, що складаються між суб'єктами правоохоронних структур та суб'єктами господарювання в процесі профілактики, виявлення та розслідування фінансових правопорушень. Вивчення предмету «Забезпечення здійснення фінансових розслідувань» базується на знаннях і навичках, одержаних студентами в ході освоєння загальноправових предметів, у тому числі курсів «Історія фінансового права», «Цивільне право», «Кримінальне право», «Адміністративне право», «Теорія держави і права» та ін.

Метою вивчення дисципліни є ознайомлення із проблемами правового та організаційного забезпечення фінансових розслідувань правопорушень у сфері господарської діяльності, особливо в умовах нестабільної економіки та правового нігілізму у державі.

Основними завданнями дисципліни є:

- вивчення національної структури фінансового контролю, засад її існування;
- поглиблення знань про тенденції становлення системи фінансових розслідувань України, включаючи окреслення питань удосконалення роботи правоохоронних структур;
- ознайомлення з правовим рангом, головними положеннями роботи, інформаційним і аналітичним інструментарієм;
- становлення комплексу знань про правові засади, форми та стадії міжвідомчої взаємодії та співробітництва з структурами державної влади, правоохоронними та наглядовими органами, установами, що проводять операції з грошовими коштами та іншим майном;
- освоєння знань і вмінь про узагальнення та розповсюдження позитивного досвіду організації внутрішнього контролю, судово-слідчої практики по справах фінансового розслідування, а також практики залучення до відповідальності за порушення у галузі розслідування;
- вивчення подібних схем відмивання злочинних доходів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- сучасний стан боротьби з фінансовими злочинами;
- проблеми правового та організаційного забезпечення фінансових розслідувань правопорушень у сфері господарської діяльності;
- типові сліди вчинення фінансових злочинів, ухилень від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів;
- порядок примусового стягнення до бюджетів фінансових зобов'язань платників податків.

вміти:

- ефективно застосовувати норми права в конкретних ситуаціях;
- організовувати аудиторську перевірку;
- підготувати матеріали для передачі слідчому, оцінити зібрані матеріали;
- забезпечити всебічне і повне розслідування з метою відшкодування завданих державі збитків.

**СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ»**

Денна форма навчання/магістр

	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
<i>Змістовний модуль 1. Теоретико - організаційні основи здійснення фінансових розслідувань</i>				
Тема 1. Загальна характеристика процесу розслідування фінансових злочинів.	2	2	10	0,5
Тема 2. Організаційно – правове забезпечення здійснення фінансових розслідувань	4	4	10	0,5
Тема 3. Фінансові злочини у сфері господарської діяльності.	4	4	5	0,5
Тема 4. Способи вчинення фінансових злочинів.	4	4	5	0,5
<i>Змістовний модуль 2. Прагматика забезпечення здійснення фінансових розслідувань</i>				
Тема 5. Фінансові злочини пов'язані з використанням фіктивних суб'єктів підприємництва.	4	4	10	1
Тема 6. Аналітична діяльність у механізмі виявлення ухилень від сплати податків	4	4	15	1
Тема 7. Структура первинного матеріалу про злочин та його оцінка на стадії порушення кримінальної справи. Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування.	4	4	15	1
Тема 8. Порядок примусового стягнення до бюджетів фінансових зобов'язань платників податків.	4	4	14	1
Разом	30	30	84	6

Заочна форма навчання/магістр

	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
<i>Змістовний модуль 1. Теоретико–організаційні основи здійснення фінансових розслідувань.</i>				
Тема 1. Загальна характеристика процесу розслідування фінансових злочинів.	2	0,5	10	-
Тема 2. Організаційно – правове забезпечення здійснення фінансових розслідувань	2	0,5	10	-
Тема 3. Фінансові злочини у сфері господарської діяльності.	2	0,5	12	
Тема 4. Способи вчинення фінансових злочинів.	2	0,5	20	-
<i>Змістовний модуль 2. Прагматика забезпечення здійснення фінансових розслідувань</i>				
Тема 5. Фінансові злочини пов'язані з використанням фіктивних суб'єктів підприємництва.	1	1	20	-
Тема 6. Аналітична діяльність у механізмі виявлення ухилень від сплати податків	1	1	20	-
Тема 7. Структура первинного матеріалу про злочин та його оцінка на стадії порушення кримінальної справи. Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування.	1	1	20	-
Тема 8. Порядок примусового стягнення до бюджетів фінансових зобов'язань платників податків	1	1	20	-
Разом	12	6	132	-

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ»

Змістовний модуль 1. Теоретико-організаційні основи здійснення фінансових розслідувань

Тема 1. Загальна характеристика процесу розслідування фінансових злочинів.

Економічна безпека держави у сучасних умовах. Суть та поняття фінансового злочину. Види фінансових злочинів. Основні елементи фінансових злочинів. Система протидії фінансовим злочинам. Джерела доказів щодо фінансових злочинів. Суб'єкти фінансових розслідувань. Система заходів для розслідування фінансових злочинів. Стан боротьби з фінансовими злочинами: зарубіжний та вітчизняний досвід.

Тема 2. Організаційно – правове забезпечення здійснення фінансових розслідувань

Загальна характеристика повноважень органів державної влади у сфері фінансових розслідувань. Правове забезпечення діяльності оперативно-розшукових апаратів та слідчих підрозділів. Проблеми взаємодії суб'єктів фінансових розслідувань. Вплив декриміналізації національного законодавства на формування фінансової безпеки держави. Правовий статус органів фінансових розслідувань. Суб'єкти фінансових розслідувань. Розкрадання грошових коштів або товарно-матеріальних цінностей без наступного приховування нестачі та з подальшим приховуванням нестачі. Міжнародний досвід правового забезпечення та співробітництво у сфері протидії фінансовим злочинам. Шляхи удосконалення законодавчого забезпечення фінансових розслідувань.

Тема 3. Фінансові злочини у сфері господарської діяльності.

Загальна характеристика злочинів у сфері господарської діяльності. Суб'єкти злочинів у сфері господарської діяльності. Фінансові злочини у банківській сфері. Фінансові злочини у сфері грошового обігу. Фінансові злочини у сфері підприємництва. Фінансові злочини у сфері банкрутства. Фінансові злочини у сфері використання фінансових ресурсів. Фінансові злочини у сфері обслуговування споживачів. Фінансові злочини у сфері обігу цінних паперів. Суб'єкти злочинів у сфері цінних паперів. Способи підробки документів об'єктів приватизації. Фінансові злочини у сфері приватизації державного та комунального майна. Схеми вчинення злочинів у сфері приватизації державного майна.

Тема 4. Способи вчинення фінансових злочинів.

Поняття ухилення від оподаткування кримінального характеру. Встановлення схем фінансових злочинів та їх роль у розслідуванні кримінальних справ. Місце податкових злочинів серед інших економічних злочинів. Способи вчинення податкових злочинів та їх структурні елементи. Ухилення від сплати ПДВ та його відшкодування з бюджету при проведенні експортних операцій. Ухилення від сплати ПДВ при проведенні імпорتنих операцій. Фінансові схеми щодо зниження податкових зобов'язань. Неподання або несвоєчасне подання декларацій про прибуток та розрахунки. Приховування прибутку при поданні декларацій про відсутність оподаткованого прибутку. Реалізація продукції за готівку і не відображення цього в бухгалтерському обліку. Подання листів з проханням звільнення від податків у зв'язку з відсутністю господарської діяльності. Взаємодія податкової і митної служби у викритті незаконного відшкодування ПДВ.

Змістовний модуль 2. Прагматика забезпечення здійснення фінансових розслідувань.

Тема 5. Фінансові злочини пов'язані з використанням фіктивних суб'єктів підприємництва.

Поняття фіктивної фірми. Мета створення фіктивної фірми. Фінансові злочини з ухилення від сплати податків з використанням фіктивних суб'єктів підприємництва. Класифікація способів вчинення фінансових злочинів ухилень від сплати податків. Важливість класифікації податкових правопорушень для попереднього слідства. Доказова база використання фіктивної фірми. Оцінка доказів фіктивної підприємницької діяльності. Роль аудиту у встановленні податкових злочинів.

Тема 6. Аналітична діяльність у механізмі виявлення ухилень від сплати податків

Роль судово-бухгалтерської експертизи документальних слідів. Аналіз документів (як основного носія інформації). Найбільш характерні ознаки слідів фінансових злочинів. Здобуття слідів фінансових злочинів та визнання їх доказами. Види слідів фінансового злочину. Оцінка доказів сліду фінансового злочину та його кваліфікація. Суть аналітичної діяльності та її роль у викритті фінансових злочинів. Оформлення результатів аналітичної роботи та способи їх реалізації. Найбільш характерні напрямки аналітичної діяльності щодо викриття податкових правопорушень. Методи оперативно-аналітичної роботи (непрямі методи доказування заниження бази оподаткування).

Тема 7. Структура первинного матеріалу про злочин та його оцінка на стадії порушення кримінальної справи. Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування.

Організація попередніх перевірок. Вимоги до матеріалів первинної перевірки. Оцінка зібраних матеріалів та їх судова перспектива. Оцінка зібраних матеріалів за участю ініціатора перевірки. Джерела доказів щодо фінансових злочинів. Структура узагальнених матеріалів за фактами фінансових злочинів. Проблеми оцінки доказів фінансових злочинів. Вибір способу реалізації матеріалів щодо податкового злочину. Стадії реалізації матеріалів. Планування реалізації матеріалів. Способи реалізації оперативно-розшукових матеріалів. Взаємодія слідчого та оперативного працівника в ході реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності.

Тема 8. Порядок примусового стягнення до бюджетів фінансових зобов'язань платників податків.

Шляхи здійснення примусових заходів щодо грошових зобов'язань платників податків. Права та обов'язки платників податків при наявності податкового боргу. Підстави для примусового стягнення боргу. Порядок забезпечення погашення боргу шляхом застосування податкової застави. Визначення суми платежу та боргу платника. Порядок погашення боргу шляхом продажу активів, що перебувають у податковій заставі. Порядок погашення боргу підприємств, що перебувають у державній власності. Порядок погашення платежів у разі реорганізації підприємства. Порядок погашення платежів у разі ліквідації підприємства. Джерела погашення платежів або боргу платника. Порядок розстрочення та зарахування заборгованості минулих періодів.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ»

Денна форма навчання

Практичне заняття 1. Загальна характеристика процесу розслідування фінансових злочинів.

Перелік питань для семінарського заняття:

- 1.1. Сучасний стан економічної безпеки держави.
- 1.2. Поняття фінансового злочину.
- 1.3. Система заходів щодо розслідування фінансових злочинів.
- 1.4. Суб'єкти фінансових розслідувань.

Перелік питань для обговорення:

- Види фінансових злочинів.
- Система протидії фінансовим злочинам.
- Класифікація органів, що здійснюють фінансові розслідування.
- Стан боротьби з фінансовими злочинами в Україні.

Питання для самостійної роботи:

Проблемні аспекти удосконалення законодавчого забезпечення фінансових розслідувань.

Рекомендована література:

1. Основна: 2, 19, 21, 24, 46, 47
2. Додаткова: 53, 59, 61, 54

Практичне заняття 2. Організаційно – правове забезпечення здійснення фінансових розслідувань.

Перелік питань для семінарського заняття:

- 2.1. Загальна характеристика повноважень органів державної влади у сфері фінансових розслідувань.
- 2.2. Правове забезпечення діяльності оперативно-розшукових апаратів та слідчих підрозділів.
- 2.3. Основні форми взаємодії суб'єктів фінансових розслідувань.
- 2.4. Міжнародні стандарти правового забезпечення та співробітництво у сфері протидії фінансовим злочинам.

Перелік питань для обговорення:

- Правовий статус органів фінансових розслідувань.
- Міжнародні угоди у сфері протидії фінансовим злочинам.
- Досудове розслідування кримінальних справ щодо злочинів фінансового та економічного характеру.

Питання для самостійної роботи:

Проблеми та перспективи взаємодії суб'єктів фінансових розслідувань.

Рекомендована література:

1. Основна: 1, 2, 3, 24, 30, 44, 49
2. Додаткова: 55, 64, 68

Практичне заняття 3. Фінансові злочини у сфері господарської діяльності.

Перелік питань для семінарського заняття:

- 3.1. Загальна характеристика злочинів у сфері господарської діяльності.
- 3.2. Фінансові злочини у банківській сфері.
- 3.3. Фінансові злочини у сфері грошового обігу.

Перелік питань для обговорення:

- Суб'єкти злочинів у сфері господарської діяльності.

- Механізм виявлення правового порушення порядку заняття господарською та банківською діяльністю.
- Загальна класифікація злочинів у господарській сфері.

Питання для самостійної роботи:

Нормативно-правове забезпечення порядку заняття господарською діяльністю.

Рекомендована література:

1. Основна: 2,3,6,17, 20, 25, 33,50
2. Додаткова: 58,62

Практичне заняття 4. Фінансові злочини у сфері господарської діяльності.

Перелік питань для семінарського заняття:

- 4.1. Фінансові злочини у сфері підприємництва.
- 4.2. Фінансові злочини у сфері банкрутства.
- 4.3. Фінансові злочини у сфері використання фінансових ресурсів.

Перелік питань для обговорення:

- Хто є суб'єктом такого злочину, як ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) (ст. 212 КК України).
- Як вирахувати мінімальну суму для притягнення до кримінальної відповідальності за злочин передбачений ст. 212 КК України.

Питання для самостійної роботи:

Мотиви вчинення посадовими особами злочину, пов'язаного з навмисним доведенням до банкрутства.

Рекомендована література:

1. Основна: 2,3,6, 44, 47, 52
2. Додаткова: 58, 63

Практичне заняття 5. Фінансові злочини у сфері господарської діяльності.

Перелік питань для семінарського заняття:

- 5.1. Фінансові злочини у сфері обслуговування споживачів.
- 5.2. Фінансові злочини у сфері обігу цінних паперів.
- 5.3. Фінансові злочини у сфері приватизації державного та комунального майна.

Перелік питань для обговорення:

- Суб'єкти злочинів у сфері цінних паперів.
- Способи підробки документів об'єктів приватизації.

Питання для самостійної роботи:

Фінансові схеми вчинення злочину у сфері приватизації державного майна.

Рекомендована література:

1. Основна: 2,4,5,6,10,11.
2. Додаткова: 6,11

Практичне заняття 6. Способи вчинення фінансових злочинів.

Перелік питань для семінарського заняття:

- 6.1. Поняття ухилення від оподаткування кримінального характеру.
- 6.2. Способи вчинення податкових злочинів та їх структурні елементи.
- 6.3. Фінансові схеми щодо заниження податкових зобов'язань.

Перелік питань для обговорення:

- Місце податкових злочинів серед інших економічних злочинів.
- Встановлення схем фінансових злочинів та їх роль у розслідуванні КР.

Питання для самостійної роботи:

Найбільш поширені податкові злочини в Україні.

Рекомендована література:

1. Основна: 2, 4, 5, 20,23,33,41,48
2. Додаткова: 56, 67

Практичне заняття 7. Способи вчинення фінансових злочинів.

Перелік питань для семінарського заняття:

7.1. Особливість механізму відшкодування ПДВ в Україні.

7.2. Найбільш поширені способи незаконного відшкодування ПДВ.

Перелік питань для обговорення:

- Етапи розслідування кримінальних справ щодо незаконного відшкодування ПДВ.
- Суть доказів незаконного відшкодування ПДВ.
- Взаємодія податкової і митної служби у викритті незаконного відшкодування ПДВ.

Питання для самостійної роботи:

ПДВ – один з криміналізованих податків.

Рекомендована література:

1. Основна: 2,5,20,23,33,45
2. Додаткова: 56, 64, 67

Практичне заняття 8. Фінансові злочини пов'язані з використанням фіктивних суб'єктів підприємництва.

Перелік питань для семінарського заняття:

8.1. Поняття фіктивної фірми.

8.2. Класифікація податкових правопорушень з використанням фіктивних підприємств.

Перелік питань для обговорення:

- Мета створення фіктивної фірми.
- Злочинна схема за участю фіктивної фірми.
- Важливість класифікації податкових правопорушень з використанням фіктивних підприємств.

Питання для самостійної роботи:

Роль фіктивної фірми у злочинній схемі ухилення від оподаткування.

Рекомендована література:

1. Основна: 2,3,5,22,33,40
2. Додаткова: 55,63,69

Практичне заняття 9. Фінансові злочини пов'язані з використанням фіктивних суб'єктів підприємництва.

Перелік питань для семінарського заняття:

9.1. Оцінка доказів фіктивної підприємницької діяльності.

9.2. Роль аудиту у встановленні податкових злочинів.

Перелік питань для обговорення:

- Доказова база використання фіктивної фірми.
- Важливість класифікації податкових правопорушень для попереднього слідства.

Питання для самостійної роботи:

Переваги та недоліки аудиторської перевірки у встановленні податкових злочинів.

Рекомендована література:

1. Основна: 2,3,5,22,33,40
2. Додаткова: 55,62,63

Практичне заняття 10. Аналітична діяльність у механізмі виявлення ухилень від сплати податків.

Перелік питань для семінарського заняття:

- 10.1. Аналіз документів (як основного носія інформації).
- 10.2. Найбільш характерні ознаки слідів фінансових злочинів.
- 10.3. Оцінка доказів сліду фінансового злочину та його кваліфікація.

Перелік питань для обговорення:

- Здобуття слідів фінансових злочинів та визнання їх доказами.
- Види слідів фінансового злочину.

Питання для самостійної роботи:

Роль судово-бухгалтерської експертизи документальних слідів фінансового злочину.

Рекомендована література:

1. Основна: 3, 21, 23, 29, 38, 52

Практичне заняття 11. Аналітична діяльність у механізмі виявлення ухилень від сплати податків

Перелік питань для семінарського заняття:

- 11.1. Суть аналітичної діяльності та її роль у викритті фінансових злочинів.
- 11.2. Найбільш ефективні методи оперативно-аналітичної роботи.
- 11.3. Непрямі методи доказування заниження бази оподаткування.

Перелік питань для обговорення:

- Найбільш характерні напрямки аналітичної діяльності щодо викриття податкових правопорушень.
- Оформлення результатів аналітичної роботи та способи їх реалізації.

Питання для самостійної роботи:

Характеристика ознак слідів фінансових злочинів.

Рекомендована література:

1. Основна: 3, 22, 23, 29, 38, 52

Практичне заняття 12. Структура первинного матеріалу про злочин та його оцінка на стадії порушення кримінальної справи. Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування.

Перелік питань для семінарського заняття:

- 12.1. Джерела доказів щодо фінансових злочинів.
- 12.2. Структура узагальнених матеріалів за фактами фінансових злочинів.
- 12.3. Проблеми оцінки доказів фінансових злочинів.

Перелік питань для обговорення:

- Організація попередніх перевірок.
- Вимоги до матеріалів первинної перевірки.

Питання для самостійної роботи:

Оцінка зібраних матеріалів та їх судова перспектива.

Рекомендована література:

1. Основна: 13, 14, 21, 23, 39.
2. Додаткова: 65

Практичне заняття 13. Структура первинного матеріалу про злочин та його оцінка на стадії порушення кримінальної справи. Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування.

Перелік питань для семінарського заняття:

13.1. Вибір способу реалізації матеріалів щодо податкового злочину.

13.2. Стадії реалізації матеріалів.

13.3. Роль планування реалізації матеріалів.

Перелік питань для обговорення:

- Оцінка зібраних матеріалів за участю ініціатора перевірки.
- Способи реалізації оперативно-розшукових матеріалів.

Питання для самостійної роботи:

Взаємодія слідчого та оперативного працівника в ході реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності.

Рекомендована література:

1. Основна: 13, 14, 21, 23, 39
2. Додаткова: 65

Практичне заняття 14. Порядок примусового стягнення до бюджетів фінансових зобов'язань платників податків

Перелік питань для семінарського заняття:

14.1. Етапи здійснення примусових заходів щодо грошових зобов'язань платників податків.

14.2. Права та обов'язки платників податків при наявності податкового боргу.

Перелік питань для обговорення:

- Підстави до списання безнадійного податкового боргу.
- Апеляційне узгодження податкового зобов'язання.

Питання для самостійної роботи:

Правові підстави для застосування арешту майна платника податків.

Рекомендована література:

1. Основна: 3, 5, 20, 22, 25, 31

Практичне заняття 15. Порядок примусового стягнення до бюджетів фінансових зобов'язань платників податків.

Перелік питань для семінарського заняття:

15.1. Порядок визначення суми платежу та боргу платника.

15.2. Джерела погашення платежів і боргу платника.

Перелік питань для обговорення:

- Податкове повідомлення і податкові вимоги.
- Додаткові джерела погашення податкового боргу.

Питання для самостійної роботи:

Роль податкового органу у забезпеченні інтересів кредиторів.

Рекомендована література:

1. Основна: 3, 5, 20, 22, 25, 31

Практичне заняття 1. Характеристика процесу розслідування фінансових злочинів.

Перелік питань для обговорення:

1. Сучасний стан економічної безпеки держави.
2. Поняття фінансового злочину.
3. Система заходів щодо розслідування фінансових злочинів.
4. Суб'єкти фінансових розслідувань.
5. Види фінансових злочинів.
6. Система протидії фінансовим злочинам.
7. Класифікація органів фінансових розслідувань.
8. Стан боротьби з фінансовими злочинами в Україні

Література: 2, 19, 21, 24, 46, 47, 53, 59, 61, 54

Практичне заняття 2. Організаційно – правове забезпечення здійснення фінансових розслідувань.

Перелік питань для обговорення:

1. Загальна характеристика повноважень органів державної влади у сфері фінансових розслідувань.
2. Правове забезпечення діяльності оперативно-розшукових апаратів та слідчих підрозділів.
3. Основні форми взаємодії суб'єктів фінансових розслідувань.
4. Міжнародні стандарти правового забезпечення та співробітництво у сфері протидії фінансовим злочинам.
5. Система заходів щодо розслідування фінансових злочинів.
6. Досудове розслідування кримінальних справ щодо злочинів фінансового та економічного характеру.

Література: 1, 2 ,3, 24, 30, 44, 49, 55, 64, 68

Практичне заняття 3. Фінансові злочини у сфері господарської діяльності.

Перелік питань для обговорення :

1. Загальна характеристика злочинів у сфері господарської діяльності.
2. Суб'єкти злочинів у сфері господарської діяльності.
3. Механізм виявлення правового порушення порядку заняття господарською та банківською діяльністю.
4. Фінансові злочини у банківській сфері.
5. Фінансові злочини у сфері грошового обігу.
6. Фінансові злочини у сфері підприємництва.

Література: 2,3,6,17, 20, 25, 33, 50, 58, 62

**КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ
З ДИСЦИПЛІНИ
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ»**

Комплексне практичне індивідуальне заняття з дисципліни «Забезпечення здійснення фінансових розслідувань» виконується самостійно кожним студентом у вигляді написання реферату. Метою виконання КППЗ є глибоке закріплення студентом теорії і практики щодо забезпечення здійснення фінансових розслідувань. Комплексне практичне індивідуальне завдання охоплює усі основні теми дисципліни «Забезпечення здійснення фінансових розслідувань». При виконанні роботи студент повинен окрім теоретичної частини навести матеріали з практики, конкретні приклади, фактичні дані з використанням чинного законодавства щодо діяльності правоохоронних органів у сфері розслідування фінансових злочинів.

ТЕМАТИКА НАУКОВИХ ПОВІДОМЛЕНЬ

1. Поняття фінансового злочину.
2. Міжнародні стандарти правового забезпечення та співробітництво у сфері протидії фінансовим злочинам.
3. Види фінансових злочинів.
4. Система протидії фінансовим злочинам.
5. Правове регулювання фінансових розслідувань.
6. Проблеми взаємодії суб'єктів фінансових розслідувань.
7. Правовий статус органів фінансових розслідувань.
8. Стан боротьби з фінансовими злочинами в Україні.
9. Способи вчинення податкових злочинів та їх структурні елементи.
10. Місце податкових злочинів серед інших економічних злочинів.
11. Найбільш поширені податкові злочини в Україні.
12. Найбільш поширені способи незаконного відшкодування ПДВ.
13. Роль фіктивної фірми у злочинній схемі ухилення від оподаткування.
14. Оцінка доказів фіктивної підприємницької діяльності.
15. Класифікація податкових правопорушень.
16. Роль аудиту у встановленні податкових правопорушень.
17. Найбільш характерні ознаки слідів фінансових злочинів.
18. Види слідів фінансового злочину.
19. Суть аналітичної діяльності та її роль у викритті фінансових злочинів.
20. Найбільш ефективні методи оперативно-аналітичної роботи.
21. Непрямі методи доказування заниження бази оподаткування.
22. Оформлення результатів аналітичної роботи та способи їх реалізації.
23. Джерела доказів щодо фінансових злочинів.
24. Організація попередніх перевірок.
25. Взаємодія слідчого та оперативного працівника в ході реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності.

САМОСТІЙНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІНИ «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ»

Метою виконання самостійної роботи є глибоке вивчення щодо організації проведення фінансових розслідувань.

Виконання самостійної роботи необхідно починати з вивчення відповідних розділів підручників, навчальних посібників, наукових джерел тощо, що наведені у переліку рекомендованої літератури, а також додаткової літератури і практичних матеріалів, які студент повинен знайти і опрацювати самостійно. Тематика самостійної роботи студентів представлена у табл. 1.

Таблиця 1

Тематика	Кількість год. д.ф.н./з.ф.н
1. Проблемні аспекти удосконалення законодавчого забезпечення фінансових розслідувань.	5/9
2. Взаємодія суб'єктів фінансових розслідувань та їх класифікація.	5/9
3. Організаційно-правове забезпечення порядку заняття господарською діяльністю.	5/9
4. Фінансові злочини у сфері банкрутства.	5/9
5. Фінансові схеми вчинення злочину у сфері приватизації державного майна.	4/8
6. Світовий досвід розслідування податкових злочинів.	6/9
7. ПДВ – один з криміналізованих податків.	6/9
8. Фіктивне підприємництво у злочинній схемі ухилення від оподаткування	6/8
9. Аудиторська перевірка у встановленні податкових злочинів.	6/8
10. Роль судово-бухгалтерської експертизи у фінансових розслідуваннях.	6/9
11. Оцінка та аналіз доказів фінансових злочинів.	6/10
12. Взаємодія правоохоронних органів в ході реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності.	6/9
13. Прагматика оцінки доказів фінансових злочинів.	6/8
14. Роль аудиту у встановленні податкових злочинів.	6/8
15. Практичні проблеми розкриття та розслідування фінансових злочинів.	6/10
Разом	84/132

Організація та проведення тренінгу (4 год.)

Тренінг включає в себе:

1. Тематика: «Фінансові злочини у сфері використання фінансових ресурсів».
2. Розгляд слідчої ситуації.

Найбільш загальні типові слідчі ситуації на початковому етапі розслідування шахрайства з фінансовими ресурсами такі:

- є дані про подію злочину і особу злочинця;
- злочинець затриманий відразу після вчинення злочину;
- є дані про подію злочину, спосіб його вчинення, особа злочинця невідома;
- є дані про подію злочину, але механізм учинення і особа злочинця невідомі.

Запропоновані типові ситуації передбачають висунення і перевірку слідчих версій. Основою для цього можуть бути такі загальні типові припущення: шахрайство з фінансовими ресурсами мало місце; вчинено інший злочин; надійшла неправдива заява і злочинного діяння взагалі не було. *Які саме можна виділити версії в ході слідства?*

3. Рекомендована література: 29,38,42,45,46

**ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ З ДИСЦИПЛІНИ
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ»**

1. Поняття фінансового злочину.
2. Система заходів щодо розслідування фінансових злочинів.
3. Міжнародні стандарти правового забезпечення та співробітництво у сфері протидії фінансовим злочинам.
4. Види фінансових злочинів.
5. Система протидії фінансовим злочинам.
6. Правове регулювання фінансових розслідувань.
7. Суб'єкти фінансових розслідувань.
8. Правове забезпечення діяльності оперативно-розшукових апаратів та слідчих підрозділів.
9. Проблеми взаємодії суб'єктів фінансових розслідувань.
10. Правовий статус органів фінансових розслідувань.
11. Стан боротьби з фінансовими злочинами в Україні.
12. Удосконалення законодавчого забезпечення фінансових розслідувань.
13. Поняття ухилення від оподаткування кримінального характеру.
14. Способи вчинення податкових злочинів та їх структурні елементи.
15. Фінансові схеми щодо заниження податкових зобов'язань.
16. Місце податкових злочинів серед інших економічних злочинів.
17. Найбільш поширені податкові злочини в Україні.
18. Встановлення схем фінансових злочинів та їх роль у розслідуванні кримінальних справ.
19. Особливість механізму відшкодування ПДВ в Україні.
20. Найбільш поширені способи незаконного відшкодування ПДВ.
21. ПДВ – один з криміналізованих податків.
22. Етапи розслідування кримінальних справ щодо незаконного відшкодування ПДВ.
23. Суть доказів незаконного відшкодування ПДВ.
24. Поняття фіктивної фірми.
25. Роль фіктивної фірми у злочинній схемі ухилення від оподаткування.
26. Оцінка доказів фіктивної підприємницької діяльності.
27. Мета створення фіктивної фірми.
28. Злочинна схема за участю фіктивної фірми.
29. Доказова база використання фіктивної фірми.
30. Класифікація податкових правопорушень.
31. Роль аудиту у встановленні податкових правопорушень.
32. Важливість класифікації податкових правопорушень для попереднього слідства.
33. Аналіз документів (як основного носія інформації).
34. Найбільш характерні ознаки слідів фінансових злочинів.
35. Оцінка доказів сліду фінансового злочину та його кваліфікація.
36. Здобуття слідів фінансових злочинів та визнання їх доказами.
37. Види слідів фінансового злочину.
38. Роль судово-бухгалтерської експертизи документальних слідів.
39. Суть аналітичної діяльності та її роль у викритті фінансових злочинів.
40. Найбільш ефективні методи оперативно-аналітичної роботи.
41. Непрямі методи доказування заниження бази оподаткування.
42. Найбільш характерні напрямки аналітичної діяльності щодо викриття податкових правопорушень.
43. Оформлення результатів аналітичної роботи та способи їх реалізації.
44. Джерела доказів щодо фінансових злочинів.
45. Структура узагальнених матеріалів за фактами фінансових злочинів.
46. Проблеми оцінки доказів фінансових злочинів.

47. Організація попередніх перевірок.
48. Вимоги до матеріалів первинної перевірки.
49. Оцінка зібраних матеріалів та їх судова перспектива.
50. Вибір способу реалізації матеріалів щодо податкового злочину.
51. Стадії реалізації матеріалів.
52. Роль планування реалізації матеріалів.
53. Оцінка зібраних матеріалів за участю ініціатора перевірки.
54. Способи реалізації оперативно-розшукових матеріалів.
55. Взаємодія слідчого та оперативного працівника в ході реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТІВ

У процесі вивчення дисципліни “Забезпечення здійснення фінансових розслідувань” використовуються наступні методи оцінювання роботи студента за 100-бальною шкалою:

- ◆ підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- ◆ оцінювання виконання ректорської контрольної роботи;
- ◆ оцінювання виконання КПІЗ;
- ◆ підсумковий письмовий екзамен.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Забезпечення здійснення фінансових розслідувань” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту (табл. 2):

Таблиця 2

				%
Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПІЗ)	Заліковий модуль 4 (письмовий екзамен)	Разом
20	20	20	40	100

В процесі вивчення дисципліни “Забезпечення здійснення фінансових розслідувань” використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента за 100-бальною шкалою (табл.3):

- оцінювання самостійної роботи студента;
- підсумковий письмовий іспит.

Таблиця 3

Шкала оцінювання

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

ГЛОСАРІЙ

Арифметична перевірка документів - це контроль, проведених у документі обчислень, підрахунків у підсумках, що здійснюються при оформленні та обробці документів.

Аудит - форма контролю, що є незалежною експертизою стану бухгалтерського обліку, фінансових звітів і балансів.

Аудиторська перевірка - система засобів перевірки документів інформаційної системи, облікових записів, статистичних матеріалів, а також контроль за достовірністю виконання необхідних процедур.

Бюджетне відшкодування - відшкодування від'ємного значення податку на додану вартість на підставі підтвердження правомірності сум бюджетного відшкодування податку на додану вартість за результатами перевірки платника, у тому числі автоматичне бюджетне відшкодування у порядку та за критеріями, визначеними Податковим кодексом.

Внутрішній фінансовий контроль - система організації і здійснення контрольних заходів, спрямованих на власну фінансово-господарську діяльність суб'єкта господарювання, діяльність інших суб'єктів господарювання, що перебувають в його власності або належать до сфери його управління, які б забезпечували цільове та ефективне використання бюджетних коштів, державного та комунального майна.

Гіпотеза аудиту - це припущення аудитора (здогад) щодо причини виникнення та існування проблем, недосконалості певних позицій в організації виконання бюджетної програми.

Господарська діяльність - діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Документальна перевірка передбачає контроль за установчими, фінансовими, бухгалтерськими (первинними і зведеними) документами, статистичною та фінансовою звітністю, господарськими договорами, розпорядчими та іншими документами об'єкта контролю, пов'язаними з плануванням і провадженням фінансово-господарської діяльності, веденням бухгалтерського обліку, складенням фінансової звітності.

Документування результатів контрольного заходу - формування масиву документально зафіксованої інформації констатуючого та аналітичного характеру про організаційно-правову та фінансово-господарську діяльність суб'єкта господарювання, де проводились контрольні заходи, який має забезпечувати розкриття теми контрольного заходу.

Досудове розслідування - це здійснювана відповідно до вимог кримінально-процесуального закону діяльність слідчого, спрямована на збирання, дослідження, оцінку, перевірку і використання доказів, попередження, запобігання та розкриття злочинів, встановлення об'єктивної істини, забезпечення правильного застосування закону, охорону прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

Документ — засіб закріплення встановленим способом за допомогою спеціального носія інформації фактів, явищ, процесів об'єктивної реальності та розумової діяльності людини.

Допит - слідча дія в межах провадження по справі, за допомогою якої шляхом опитування свідка про відомі йому дані по справі, з'ясовуються і перевіряються фактичні обставини справи.

Експерт - особа, яка має необхідні знання і юридичне право для дачі від свого імені висновку за результатами досліджуваного на прохання суб'єкта процесуального провадження питання.

Експертно-лабораторний аналіз - прийом фактичного контролю якості сировини, матеріалів, готової продукції.

Експертна перевірка документів - це детальне поглиблене дослідження достовірності документа про господарську операцію за наявності ознак недоброякісних документів.

Злочини у сфері господарської діяльності - це посягання на порядок обігу грошей, цінних паперів, інших документів, на системи оподаткування, бюджетного і валютного регулювання, порядок переміщення предметів через митний кордон, порядок зайняття підприємницькою та іншою господарською діяльністю, права і законні інтереси кредиторів і споживачів, добросовісну конкуренцію і антимонопольну діяльність, а також на порядок приватизації.

Зустрічна перевірка документів - один з ефективних прийомів документального контролю достовірності відображення в документах господарських операцій.

Інвентаризація - це спосіб контролю фактичної наявності товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, стану розрахунків та його відповідності даним бухгалтерського обліку на одну й ту саму дату.

Камеральні перевірки - форма фінансового контролю, яку застосовують в органах виконавчої влади при одержанні і перевірці показників звітності.

Комплексний аудит - аудиторська перевірка податкового та бухгалтерського обліку, метою якого є визначення правильності нарахування, сплати податків до бюджету і відображення їх у звітності, а також правильності ведення бухгалтерського та податкового обліку на підприємстві.

Контроль - це процес, який повинен забезпечити відповідність функціонування об'єкта управління прийнятим управлінським рішенням і спрямований на успішне досягнення поставленої мети.

Контрольний захід - це сукупність способів і методичних прийомів фінансового контролю, які застосовуються суб'єктами державного фінансового контролю в межах повноважень, визначених Конституцією України (254 к / 96-ВР) та іншими актами законодавства, що регулюють їх діяльність, і спрямовані на повний комплекс (систему) або окремі процеси (етапи) фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаних з використанням бюджетних коштів, державного і комунального майна.

Логічна перевірка документів - це порівняння господарської операції, відображеної в документі, з різними взаємозв'язаними показниками інших господарських операцій на предмет того, чи існувала об'єктивна можливість її виникнення.

Матеріали контрольного заходу - це сформована група документів, складених за результатами контрольного заходу, та інформація про вжиті за його підсумками заходи

суб'єктом господарювання, у якого вони проводилися, та/або відповідним міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади.

Метод - це спосіб дослідження, який визначає підхід до об'єктів, що вивчаються, шлях наукового пізнання і встановлення істини.

Нормативно-правова перевірка - це встановлення законності здійснення операції, що відображена господарською операцією.

Обставини справи - це зовнішні фактори, що характеризують виявлене порушення і особу, що підозрюється в його здійсненні (час, місце, спосіб здійснення порушення, його мотив, характер і ступінь відповідальності, розмір вчинених збитків або шкоди, дані які позитивно чи негативно характеризують підозрюваного по роботі та в побуті).

Пеня - це плата у формі відсотків, що нараховані на суму податкової заборгованості (без врахування пені), що утримується з порушника податкового законодавства.

Планування - це послідовний процес, який передбачає систему дій, спрямованих на якісне формування, розгляд, погодження та затвердження планів контрольних заходів.

Повторна перевірка - це перевірка, що ще раз здійснюється протягом календарного року у зв'язку з проведенням щодо посадових осіб АМКУ (територіального відділення) службового розслідування або порушення кримінальної справи.

Податкова міліція - це спеціалізований підрозділ міліції, що входить до складу органів Державної фіскальної служби і займається боротьбою з податковими правопорушеннями та є органом досудового розслідування зі справ про ухилення від сплати податків та зборів.

Податкове планування - це законний спосіб обходу податків з використанням наданих законом пільг і можливостей скорочення податкових зобов'язань.

Поточний контроль - це контроль, який здійснюється суб'єктами державного фінансового контролю під час реалізації управлінських рішень та здійснення операцій з фінансовими активами за оперативною інформацією з метою дотримання вимог законодавства та інших нормативно-правових актів України, на підставі яких виконуються управлінські рішення об'єктами державного фінансового контролю.

Ревізія - це форма документального контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства, установи, організації, дотриманням законодавства з фінансових питань, достовірністю обліку і звітності; спосіб документального викриття недостач, розтрат, привласнень та крадіжок коштів і матеріальних цінностей, попередження фінансових зловживань. За наслідками ревізії складається акт.

Сліди злочину – це зміни, які причино пов'язані із подією суспільно-небезпечного діяння.

Свідок - особа, про яку в особи, яка проводить дізнання, слідчого, прокурора або судді є дані, що їй відомі обставини, які мають відношення до справи, яка знаходиться у процесуальному провадженні.

Слідство - це процесуальні дії, у ході яких установлюється провина відповідальних посадових, службових осіб у здійсненні тих чи інших порушень, пов'язаних з присвоєнням матеріальних цінностей, безгосподарністю, службовими зловживаннями.

Службове розслідування - це форма контролю дотримання працівниками підприємств, організацій службових обов'язків, а також нормативно-правових актів, які регулюють виробничі відносини.

Спеціаліст - особа, яка залучається до проведення слідчої дії, володіє спеціальними знаннями і навиками та не заінтересована в результатах справи.

Спільні контрольні заходи - це контрольні заходи, які здійснюються одночасно декількома суб'єктами державного фінансового контролю і мають спільні або взаємопов'язані теми контрольних заходів.

Спостереження (обстеження) - прийоми фактичного контролю стану об'єктів, їх якісних характеристик.

Справа, що перебуває у провадженні - справа, по якій за наявності встановлених законом приводів і підстав слідчий або прокурор винесли постанову про порушення кримінальної справи, а суд - ухвалу до порушення провадження по справі, вказавши приводи і підстави до порушення справи, статтю кримінального закону, за ознаками якої порушується справа (ст. 98 КПК).

Стягнення дорахованих сум податків і зборів (обов'язкових платежів) - це отримання з платника сум, що були недораховані ним і виявлені в процесі податкової перевірки.

Суб'єкти державного фінансового контролю - міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, які наділені повноваженнями на здійснення фінансового контролю, їхні підрозділи (особи), які наділені такими повноваженнями.

Суб'єкти господарювання - юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, їх відокремлені підрозділи, які не мають статусу юридичної особи; фізичні особи - громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які є суб'єктами підприємницької діяльності; постійні представники нерезидентів, через які повністю або частково здійснюється підприємницька діяльність, якщо такі суб'єкти беруть участь у формуванні, розподілі, володінні, використанні та відчуженні активів, що належать державі, а також використовують кошти, що залишаються у зв'язку з наданими пільгами за платежами до бюджетів чи державних цільових коштів та кредитів, отриманих під гарантії КМУ.

Тематична перевірка - це форма контролю окремих сторін чи тематичних питань фінансово-господарської діяльності підприємств та організацій.

Фактичний контроль полягає в установленні дійсного реального стану об'єкта лічбою, зважуванням, вимірюванням, лабораторним аналізом та ін.

Фінансовий аудит - це дослідження фінансової звітності, систем внутрішнього контролю і аудиту та окремих трансакцій у підконтрольних організаціях.

Фінансові злочини - це злочини, які спрямовані проти фінансових інститутів (як державних, так і приватних) і вчинені з використанням фінансових систем та відносин, за допомогою фінансових документів.

Фінансові розслідування - це вивчення фінансової звітності та відслідковування фінансових операцій, що спрямоване на виявлення фінансових порушень та злочинів.

Фінансова експертиза - форма державного фінансового контролю, яка передбачає дослідження і оцінку законодавчих та інших нормативно-правових актів, фінансових та економічних результатів діяльності, підготовку обґрунтованих висновків та пропозиції для прийняття рішень щодо об'єкта експертного дослідження.

Формальна перевірка документів - це контроль дотримання діючих форм документів, послідовності, повноти і правильності заповнення їх реквізитів, наявності відповідних підписів у документах.

Фіктивне підприємництво – під яким розуміється і законодавчо визначається поняття фіктивних підприємств, фіктивних комерційних фірм, інших видів організаційно-правових форм, передбачених Господарським кодексом України як суб'єктів підприємницької діяльності (юридичних осіб), які спеціально створюються або придбаються (з реєстрацією в органах державної влади) з метою прикриття незаконної діяльності або здійснення видів діяльності щодо яких є заборона.

Штрафи - це плата в фіксованій сумі у формі відсотків від суми податкового зобов'язання (без врахування пені і штрафних санкцій), що утримується з порушника податкового законодавства, або у сумі кратних чисел неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Штрафи можуть накладатися на громадян, а також як на підприємства (організації, заклади), так і на їх керівників й інших посадових осіб (адміністративні штрафи).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

НОРМАТИВНІ АКТИ:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
4. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення. [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=80731-10&p=1318837381033066>.
7. Закон України “Про банки і банківську діяльність” від 07.12.2000 № 2121-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>
8. Закон України “Про оперативно-розшукову діяльність” від 18.02.1992 № 2135-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>
9. Закон України “Про основи національної безпеки України” 19.06.2003 № 964-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
10. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16.04.1991 № 959-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
11. Закон України “Про інформацію” від 02.10.1992 № 2657-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
12. Закон України “Про державну таємницю” від 21.01.1994 № 3855-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>
13. Закон України “Про електронні документи та електронний документообіг” від 22.05.2003 № 851-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
14. Закон України “Про доступ до публічної інформації” від 13.01.2011 № 2939-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
15. Закон України “Про захист персональних даних” від 01.06.2010 № 2297-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
16. Закон України “Про прокуратуру” від 14.10.2014 № 1697-VII. [Електронний документ]. – Режим доступу : http://www.gp.gov.ua/ua/task_functions_gpu.html
17. Закон України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом” від 14.10.2014 № 1702-VII. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>.
18. Закон України “Про Службу безпеки України” від 25.03.1992 № 2229-XII. [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

19. Бандурка А. А. Противодействие преступности: теория, практика, проблемы : монографія / А. А. Бандурка, Л. М. Давыденко. – Харьков: Изд-во Нац. Ун-та внутр. дел, 2005. – 302 с.
20. Бандурка О. М. Податкове право : наук.-практ. посіб. / О.М. Бандурка, В.Д. Понікаров, С. М. Попова. – Київ : ЦУЛ, 2012. - 312 с.
21. Бандурка О. М. Протидія злочинності та профілактика злочинів: монографія / О.

- М. Бандурка, О. М. Литвинов. – Харків : ХНУВС, 2011. – 308 с.
22. Білоус В. Т. Доказування при розслідуванні податкових злочинів : монографія / В. Т. Білоус, Г. Л. Чигрина, В. К. Шкарупа. – Ірпінь, АДПСУ, 2002. – 179 с.
  23. Білоус В. Т. Правове та організаційне забезпечення здійснення фінансових розслідувань : курс лекцій / В. Т. Білоус, О. О. Бригінець. – Ірпінь : НУДПСУ, 2013. – 122с.
  24. Варналій З. С. Економічна безпека : навч. посібн. / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул; за ред. З. С. Варналія. – К. : Знання, 2009. – 647 с.
  25. Воронова Л. К. Податкове право України / [Л. К. Воронова, М. П. Кучерявенко, Н. Ю. Пришва та ін.]. – К. : Правова єдність, 2009. – 485 с.
  26. Гвоздецький В. Д. Організаційно-правові засади запобігання і протидії корупції в Україні : монографія / В. Д. Гвоздецький. – К. : „МП Леся”, 2011. – 592 с.
  27. Гетманцев Д. О. Фінансово-правове зобов'язання як окрема категорія фінансового права : монографія / Д. О. Гетманцев. – Київ : Юрінком Інтер, 2011. - 368 с.
  28. Головач А. В. Правове забезпечення діяльності органів податкової міліції України (законодавство, теорія та практика) / А. В. Головач, Д. Г. Мулявка, С. К. Гречанюк, В. Ф. Дзюбак. – Ірпінь : НУДПСУ, 2011.
  29. Гуславский В. С. Информационно-аналитическое обеспечение раскрытия и расследования преступлений : монографія / В. С. Гуславский, Ю. А. Задорожний, Б. Г. Розовский. – Луганск : Изд-во ТОВ «Елтон-2». – 2008. – 136 с
  30. Гуцаленко Л. В. Державний фінансовий контроль : навч. посіб / Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій, М. М. Коцупатрий. – Київ : ЦУЛ, 2011.
  31. Доброскок О. В. Податковий контроль та його ефективність: навч. посіб. / О. В. Доброскок. – Київ : Алерта, 2012.
  32. Доля Л. М. Проблема сьогодення – боротьба з легалізацією «брудних» грошей. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика): навчальний посібник / Л. М. Доля. – К., 2004. – 253 с.
  33. Дудоров О. О. Злочини у сфері підприємництва: навчальний посібник / О. О. Дудоров, М. І. Мельник, М. І. Хавронюк; за ред. М. І. Хавронюка. – Київ : Атіка, 2001. – 608 с.
  34. Дудоров О. О. Ухилення від сплати податків: кримінально-правові аспекти: монографія / О. О. Дудоров – К. : Істина, 2006. – 648 с.
  35. Економічна безпека : навч. посібн. / [О. Є. Користін, О. І. Барановський, Л. В. Герасименко та ін.]; за ред. О. М. Джужі. – К. : Вид. «Алеута»; КНТ; Центр навч. літ-ри, 2010. – 368 с.
  36. Жубрин Р. В. Противодействие легализации преступных доходов (зарубежный и российский опыт) : монографія / Р. В. Жубрин. – М. : АПКИППРО, 2010. – 316 с.
  37. Журавель В. А. Розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом : наук.-практ. посіб. / В. А. Журавель. – Х. : ТОВ „Одіссей”, 2005. – 312 с.
  38. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. – К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. – 424 с.
  39. Закалюк А. В. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. – К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2007. Кн. 2: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. – 712 с.
  40. Звіт Державної служби фінансового моніторингу за 2015-16 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sdfm.gov.ua/>.
  41. Калінеску Т. В. Адміністрування податків: навч. посіб. / Т. В. Калінеску, В. О. Корецька-Гармаш, В. В. Демидович. – Київ : ЦУЛ, 2013. - 290 с.
  42. Карпов Н.С. Криминалистическое изучение преступной деятельности, средств и методов борьбы с ней (данные эмпирических исследований) / Н. С. Карпов. – К., 2004. – 218 с.
  43. Кучерявенко М. П. Податкове право України : підручник / М. П. Кучерявенко. – Харків : Право, 2012. - 528 с.

44. Мацелик М. О. Фінансове право : навч. посіб. / М. О. Мацелик, Т. О.Мацелик, В. А. Пригоцький ; за ред. д. ю. н., проф. В. К. Шкарупи. - Київ: Знання, 2011. - 815 с.
45. Настільна книга слідчого / М. І. Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова та ін. – К. : Ін Юре, 2011. –736 с.
46. Орлюк О. П. Фінансове право : підручник / О. П. Орлюк. – Київ : Юрінком Інтер, 2010. - 808 с.
47. Олійничук О. І. Правові основи протидії економічній злочинності : навч. посібник / О. І. Олійничук. – Тернопіль : ФО-П Шпак В. Б., 2016. – 241 с.
48. Попова С. М. Організація податкового контролю: навч.-практ. посіб. / С. М. Попова, В. Д. Понікаров, О. В. Кожушко. – Київ : ЦУЛ, 2013.
49. Сорок Рекомендацій Групи по розробці фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF). FATF 40 recommendations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/7/40/34849567.PDF>.
50. Руденко О. О. Незаконна господарська діяльність – засоби запобігання та викриття / О. О. Руденко, С. І. Ніколаюк, Й. Д. Никифорчук. – К.: КНТ, 2009. – 160 с.
51. Чигрина Г. Л. Перевірка заяв та повідомлень про злочини, передбачені статтями 212, 212-1 та 207 КК України : навчальний посібник / Г. Л. Чигрина., Д. Г. Мулявка, В. І. Марчук. – Ірпінь : НУДПСУ, 2008. – 172 с.
52. Шкарупа В. К. Дізнання та досудове слідство по податкових злочинах : навч. посібник / В. К.Шкарупа, П. В. Цимбал, Г. Л. Чигрина. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2002. – 268 с

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

53. Антипов В. І. Тіньова економіка та економічна злочинність: світові тенденції, українські реалії та правові засоби контролю (теоретико-методологічне узагальнення) / В. І. Антипов. – Вінниця : ДП ДКФ, 2006. – 1040с.
54. Бригінець О. О. Вплив світової економічної кризи на економічну безпеку держави / О. О. Бригінець // Право та управління. – 2012. - № 3. – С. 54-64.
55. Буханевич О.М., Бригінець О.О. Функції державної податкової служби України щодо захисту прав суб'єктів господарювання / О. М. Буханевич, О. О. Бригінець // Наука і правоохоронна. – 2009. - № 4(6). – С. 224-231.
56. Додін Є. В. Митна злочинність : поняття та структура / Є. В. Додін // Митна справа. – 2010. – № 3 (69). – С. 17–29.
57. Дудоров О. О. Проект КК України про відповідальність за «відмивання» доходів, одержаних злочинним шляхом: здобутки і недоліки // Міжнародний круглий стіл, присвячений пам'яті проф. К. Г. Федорова (12 травня 2000 р.). – Запоріжжя, 2016. – С. 236-243
58. Загально-теоретичні основи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом : монографія / Г. М. Бірюков, А. Г. Гриневич, Л. М. Дудник, Д. Й. Никифорчук. – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2009. – 176 с.
59. Ігнатов О. М. Протидія злочинності : поняття та сутність / О. М. Ігнатов // Юридична Україна. – 2009. – № 3. – С. 92–97.
60. Касьяненко Л. М. Організаційно-правові основи фінансового моніторингу у протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом : монографія / Л. М. Касьяненко, Г. М. Бірюков, І. Г. Бірюкова. – Ірпінь : НУДПСУ, 2012. - 150 с.
61. Литвинов О.М. Соціально-правовий механізм протидії злочинності в Україні (теоретичні та практичні засади) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук: спец. 12.00.08 „Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право” / О. М. Литвинов. – Дніпропетровськ, 2010. – 41 с.

62. Марко С. І. Попередження контрабанди та незаконного обігу підакцизних товарів / С. І. Марко, Ю. Б. Турчин // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2011.– № 1(2). – С. 192–201.
63. Матусовский Г. А. О формировании методик расследования преступлений, связанных с легализацией доходов, полученных преступным путем / Г. А. Матусовский // Фінансова злочинність: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. семінару, Харків, 12–13 лютого 1999 р. / [редкол.: В.І. Борисов (голов. ред.) та ін.]. – Х.: Право, 2000. – С. 96–104.
64. Мулявка Д. Г. Взаємодія Державної податкової служби України з правоохоронними органами (теорія та практика) : монографія / Д. Г. Мулявка, Л. О. Фещенко, С. К. Гречанюк. – Ірпінь : НУДПСУ, 2012. – 186 с.
65. Мулявка Д. Г. Організація використання інформаційних ресурсів ДПС України у протидії податковим правопорушенням : навч. посіб. / Д. Г. Мулявка, О. В. Атаманчук, Т. О. Рекуненко. – Ірпінь : НУДПС України, 2012. - 192 с.
66. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – [4-те вид., переробл. та допов.]. – К. : Юрид. думка, 2010. – 1184 с.
67. Планування податкових надходжень: теорія та практика: монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Л.Л. Тарангул. – Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2011. - 339 с.
68. Шостко О. Ю. Протидія організованій злочинності в європейських країнах: монографія / О.Ю. Шостко. – Харків : Право, 2009. – 400 с.
69. Яковенко Д. Уроки борьбы с однодневками / Д. Яковенко // Финансы. – 2011. – № 7. – С. 54–56.

Ніпіаліді Ольга Юріївна

Методичні вказівки з дисципліни

«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ»

для студентів денної та заочної форм навчання
галузі знань – 26 «Цивільна безпека»
спеціальності – 262 «Правоохоронна діяльність»
магістерської програми –
«Економічна безпека та фінансові розслідування»